

Et integrert løp for dobbelkompetanseutdanning i odontologi

Vedlegg til brev 19.1.2010 fra Kunnskapsdepartementet til universitetene og fra Helse- og omsorgsdepartementet til Helsedirektoratet og til fylkeskommunene.

Organisering og finansiering av dobbelkompetanseutdanningen

Nasjonal koordineringskomité

Helsedirektoratet får i oppdrag å oppnevne en nasjonal koordineringskomité for utdanningen. Komiteens rolle, mandat og sammensetning er omtalt nedenfor.

Universitetet i Bergen stiller til rådighet sekretariat for koordineringskomiteen og dekker utgifter til en administrativ konsulent, en nasjonal koordinator, faglige samlinger og andre driftsutgifter i henhold til budsjettforslaget fra universitetet 13.11.2009. Universitetet er tildelt midler over kapittel 281 til å dekke utgiftene. Lederen for koordineringskomiteen skal være nasjonal koordinator for utdanningen og det forutsettes at Universitetet i Bergen overfører midlene som er beregnet på koordinatoren til den institusjonen vedkommende måtte være tilsatt ved. Universitetene i Bergen, Oslo og Tromsø er også tildelt midler til utvikling og drift av dobbelkompetanseutdanningen og dekker selv utgifter til eventuell lokale koordinatorene.

Normert tid og pliktarbeid

Forskerutdanning og spesialistutdanning for tannleger er begge normert til tre årsverk (bortsett fra spesialistutdanning i oral kirurgi og oral medisin som er normert til fem årsverk). Innholdet i utdanningene er delvis overlappende. Rapporten fra arbeidsgruppen som utredet dobbelkompetanseutdanning i odontologi, konkluderte med at utdanningene kan effektiviseres med til sammen ett årsverk ved å slå dem sammen.¹ Fagmiljøene har imidlertid bemerket at det blir svært krevende å spare inn et helt år ved sammenslåing.

Både forskerutdanning og spesialistutdanning har en obligatorisk kursdel på til sammen 30 studiepoeng, altså et halvt årsverk. Ved å kombinere disse kan man effektivisere utdanningen med nærmere et halvt år. I tillegg inneholder spesialistutdanning et skriftlig arbeid som kan kombineres med doktorgradsavhandlingen. Det er derfor Helse- og omsorgsdepartementets og Kunnskapsdepartementets (KDs) vurdering at normert tid for dobbelkompetanseutdanningen skal være 5,5 årsverk, bortsett fra i oral kirurgi og oral medisin hvor den skal være 7,5 årsverk. Eventuelt pliktarbeid kommer i tillegg.

Utredningen påpeker at den effektiviserte utdanningen blir krevende og forutsetter at universitetene knytter pliktarbeid til stipendiatstillingen slik at det samlede åremålet blir tilstrekkelig langt. I henhold til *Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som*

¹ Utredning av dobbelkompetanseutdanning i odontologi avlevert til Kunnskapsdepartementet 3.7.2008. Dokumentet er å finne på www.regjeringen.no.

postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat skal stipendiatstillinger normalt inneholde 25 prosent pliktarbeid.² Det er imidlertid ikke gitt at en så lang utdanning som dobbelkompetanseutdanning bør forlenges med et helt år pliktarbeid. Universitetene forutsettes å vurdere behovet for pliktarbeid og omfanget i forhold til utdanningens kvalitet, effektivitet og rekrutteringsevne.

Den nasjonale koordineringskomiteen kan bidra til å utvikle en felles praksis for bruk av pliktarbeid. Det viktigste er at koordineringskomiteen bidrar til at universitetene utvikler en felles forståelse av hva som skal være tidsrammen for utdanningen.

Universitetene er ennå ikke ferdig med å konkretisere utdanningsprogrammene. Komiteen bør derfor koordinere universitetenes utvikling av studieprogrammene og bidra til nødvendige justeringer basert på erfaringer underveis. Koordineringskomiteen skal imidlertid ikke ha myndighet over *universitetenes faglige frihet* i utformingen studiet, men være en pådriver for at studieprogrammene blir tilstrekkelig ensartet for en felles utlysning og ”markedsføring”.

Stillingskoder og åremålsperiode

Den som tar dobbelkompetanseutdanning bør være ansatt ved et universitet i en kombinert stilling bestående av henholdsvis stipendiatstilling og spesialistkandidatstilling. Normalt bør stillingsandelene til sammen utgjøre hel stilling. Universitetene har det faglige ansvaret, og kandidatene bør derfor være ansatt på universitetet under hele utdanningen selv om deler av den skulle foregå desentralisert ved et kompetansesenter eller spesialistklinik. En slik løsning blir også ryddigere for kandidaten.

For alle spesialiteter bortsett fra oral kirurgi og oral medisin skal Helsedirektoratet finansiere opptil 2,75 årsverk i spesialistkandidatstilling for hver kandidat etter KDs satser for stipendiatstilling. Universitetet finansierer de resterende 2,75 årsverkene i stipendiatstilling (pluss opptil ett årsverk pliktarbeid).

Stillingsbrøkene i stipendiatstilling og spesialistkandidatstilling bør være stabile gjennom hele ansettelsesperioden. Slik blir risiko fordelt likt mellom Helsedirektoratet og universitetet fra første dag. Det årlige finansieringsbehovet for hver kandidat blir mer forutsigbart, noe som er en fordel ettersom åremålsperioden blir så lang. Forhold omkring eventuelle permisjoner og sykemeldinger blir også ryddigere.

Stabile stillingsbrøker bør gjelde også i tilfeller hvor pliktarbeid inngår. For eksempel vil en åremålsperiode på seks år som inkluderer et halvt årsverk pliktarbeid, kunne bestå av 54 prosent stipendiatstilling og 46 prosent spesialistkandidatstilling alle seks årene.

For oral kirurgi og oral medisin skal Helsedirektoratet finansiere opptil 4,75 årsverk i spesialistkandidatstilling for hver kandidat etter KDs satser for stipendiatstilling. Universitetet finansierer de resterende 2,75 årsverkene i stipendiatstilling (pluss opptil

² FOR 2006-01-31 nr 102.

ett årsverk pliktarbeid). Også her bør stillingsbrøkene være stabile gjennom hele ansettelsesperioden.

Det sjuende årsverket i dobbelkompetanseutdanning i oral kirurgi og oral medisin tjenestegjør kandidaten i et helseforetak. Kandidaten bør ha et ansettelsesforhold til helseforetaket i denne tjenesteperioden, ikke minst pga. ansvarsforhold i forbindelse med pasientbehandling. Helseforetaket finansierer årsverket selv, eventuelt sammen med Helsedirektoratet.

I henhold til forskriften om ansettelsesvilkår (referert til ovenfor) kan universitetene forlenge ansettelsesperioden i spesialistkandidatstilling ved å ansette i halv stilling i kombinasjon med stipendiatstilling. Det gis ikke rom for å ansette i mindre enn halv spesialistkandidatstilling, noe som gjør det vanskelig å kombinere med pliktarbeid i stipendiatstilling. Et tilsvarende, men motsatt problem kan oppstå i oral kirurgi og oral medisin ettersom det ikke gis rom for å ansette i mindre enn 50 prosent stipendiatstilling. KD tar derfor sikte på å justere forskriften for å ta høyde for dobbelkompetanseutdanning i odontologi.

Ansettelsesprosess, opptak og klageadgang

I forskerutdanning behandles ansettelse i stipendiatstilling og opptak til doktorgradsprogrammet separat. Den som blir ansatt i en ledig stipendiatstilling må også søke opptak til doktorgradsprogrammet. Opptak er et vilkår for tiltredelse i stillingen, jf. forskriften om ansettelsesvilkår (referert til ovenfor). Forskriften har en liknende bestemmelse for spesialistkandidatstilling hvor det kreves at en plan for spesialistutdanningen skal inngå i arbeidskontrakten.

Vedtak i ansettelsessaker er unntatt fra forvaltningslovens regler om klage, og den som søker på en stipendiatstilling kan ikke klage dersom han eller hun ikke får stillingen. Den som blir ansatt i stillingen kan derimot klage til universitetet dersom han eller hun ikke blir tatt opp på doktorgradsprogrammet. Når det gjelder søknader om opptak til spesialistutdanningen i odontologi, blir de behandlet i en nasjonal opptakskomiteé, men hvert universitet står for selve opptaket. Klage på opptaket må rettes til universitetet.

Det er på bakgrunn av dette at departementene velger å opprette en nasjonal koordineringskomité som skal behandle fordeling og utlysning av ledige stillinger, men *ikke opptaket* til utdanningene. Opptaket må gjøres av universitetene. Koordineringskomiteen får dermed en annen rolle enn den nasjonale opptakskomiteen for ordinær spesialistutdanning. De to komiteene bør samarbeide.

Helsedirektoratet, ikke koordineringskomiteen, skal fastsette hvor mange stillinger som kan lyses ut hvert år. Helsedirektoratet bør ta utgangspunkt i årlige, nasjonale behovsvurderinger utført av koordineringskomiteen. Koordineringskomiteens myndighet blir å fordele tilgjengelige stillinger på spesialitet og utdanningssted ut fra en vurdering av kompetansebehovene for hele landet. Fordelingen av stillinger vil måtte ha nær sammenheng med bemanningen og kapasiteten på det enkelte fagområde ved det respektive universitet, og fordelingen må skje i dialog med universitetene.

Ettersom universitetene er arbeidsgivere, er det de som til slutt må beslutte at stillinger skal utlyses, nedsette bedømmingskomiteer og rangere søkerne.

Utredningen drøfter ikke hvilke kriterier som bør gjelde ved vurdering av forskningsprosjektet, og hvordan dette eventuelt skal være relatert til den kliniske utdanningen. I forbindelse med utforming av felles utlysning bør komiteen koordinere universitetenes arbeid med å lage kriterier for å rangere søkerne.

Koordineringskomiteen skal ikke gjøre en siste samlet vurdering av søkerne etter at universitetene har rangert dem og skrevet innstillinger. Mandatet avviker i så måte fra forslaget i utredningen. Selv om koordineringskomiteen utarbeider en felles utlysning, må søknadene rettes til det enkelte universitet. Universitetene er ansettelsesmyndighet og bør slutføre tilsettingsprosessene på selvstendig grunnlag. Koordineringskomiteen vil uansett måtte gjøre en samlet vurdering av forrige års ansettelser når den fordeler nye stillinger det påfølgende året.

Koordineringskomiteen får ansvar for at det blir organisert faglige samlinger for kandidater og andre tilknyttet dobbelkompetanseutdanningen. Faglige samlinger har vært en suksess i dobbelkompetanseutdanningen i psykologi og bidrar til å gi utdanningen karakter av nasjonal forskerskole.

Mandat for nasjonal koordineringskomité for dobbelkompetanse- utdanning i odontologi

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet 19.1.2010

Koordineringskomiteen oppnevnes av Helsedirektoratet og skal ha følgende sammensetning.

- 1 medlem fra Universitetet i Bergen
- 1 medlem fra Universitetet i Oslo
- 1 medlem fra Universitetet i Tromsø
- 1 medlem som representerer de fem regionale odontologiske kompetansesentrene
- 1 medlem som representerer fylkestannlegene
- 1 medlem fra Den norske tannlegeforening
- 1 medlem fra Helsedirektoratet

Helsedirektoratet utpeker ett av medlemmene som leder av komiteen.

Komiteen skal:

1. Koordinere universitetenes utvikling av studieprogrammer for dobbelkompetanseutdanning som skal ha et omfang på 5,5 årsverk bortsett fra oral kirurgi og oral medisin som skal ha et omfang på 7,5 årsverk.
2. Gjøre årlige, nasjonale behovsvurderinger for tannleger med dobbelkompetanse i hver spesialitet.
3. Komme til enighet med universitetene om fordeling av tilgjengelige stillinger mellom lærestedene og de kliniske disiplinene, og hvorvidt deler av utdanningsperioden skal organiseres desentralisert.
4. Bidra til at universitetene utvikler en felles forståelse av hva som skal være tidsrammen for utdanningen og omfanget av eventuelt pliktarbeid.
5. Etter behov, forelegge saker for besluttede organer ved universiteter og fylkeskommunale kompetansesentre.
6. Utforme felles utlysning av kombinerte stillinger som stipendiat og spesialistkandidat med utgangspunkt i vedtak om utlysning fattet av ansettelsesmyndigheten ved det enkelte universitet.
7. Sørge for at faglige samlinger for kandidater og andre involverte i dobbelkompetanseutdanningen blir arrangert regelmessig.
8. Samarbeide med den nasjonale opptakskomiteen for spesialistutdanning.
9. Rapportere til Helsedirektoratet.